

Doğma, canım-varlığım qədər
sevdiyim Azərbaycanım
mənim qiblagahımdır.

Heydər

ŞƏRQ QAPISI

Qəzet 1921-ci ildən çıxır

Sayr: 28 (19.942)

12 fevral 2010-cu il, cümə

Təsisçi: Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi və Nazirlər Kabineti

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

E-mail: serqqapisi@nakhchivan.az

Qiyməti 20 qəpik

Rəsmi xronika

Fevralın 11-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Gəncə şəhərinə gəlmişdir.

Dövlətimizin başçısı Gəncədəki Heydər Əliyev meydanında ulu öndər Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət etmişdir.

Həmin gün Prezident İlham Əliyev Gəncədə "Ramada Plaza" mehmanxanasının açılışında iştirak etmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 10 fevral 2010-cu il tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycanda vergi xidməti işçilərinin peşə bayramı və Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin yaradılmasının 10 illiyi ilə əlaqədar olaraq bir qrup vergi əməkdaşı "Vergi orqanlarında xidmətdə fərqlənməyə görə" 3-cü dərəcəli Azərbaycan Respublikasının medalı ilə təltif edilmişdir. Təltif edilənlər arasında Naxçıvan Muxtar Respublikası Vergilər Nazirliyinin əməkdaşları da vardır.

Allahverdiyev Nəcəf Gülməmməd oğlu
Əliyarov Səfər Heydər oğlu
Fətullayev İsmayıl Fətulla oğlu
Qasımov Bahar Siyavuş qızı
Rüstəmov Nazim Məhəmmədali oğlu

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin həmin tarixli digər sərəncamı ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının vergilər naziri **Mahmudov Əli Muxtar oğluna** 3-cü dərəcəli dövlət vergi xidməti müşaviri rütbəsi verilmişdir.

Elm və təhsil hər bir xalqın inkişafının əsasıdır

Ulu öndər Heydər Əliyev ölkəmizin inkişafını yüksək təhsildə görürdü

Dünya təcrübəsi göstərir ki, təhsilin tərəqqisinə xüsusi önəm verən xalqlar dünya arenasında layiqli yer tutur, davamlı və sabit inkişaf strategiyasını uğurla müəyyən edirlər. Ümummilli lider Azərbaycanın davamlı inkişafının yeganə yolunu məhz gəncliyin yüksək təhsil almasında, maariflənməsində görür, bunun üçün bütün zəruri tədbirləri həyata keçirirdi. Ümummilli liderin hələ Azərbaycana birinci rəhbərliyi dövründə böyük uzaqgörənliklə həyata keçirdiyi elm, təhsil siyasəti müstəqillik illərində milli ziyalı elitasının intellektual potensialının yüksəlməsində özünü göstərməklə aparılan islahatların praktik nəticələr verdiyini təmin etmişdir.

Otən əsrin 70-80-ci illərində Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında təhsil müəssisələrinin şəbəkəsinin genişləndirilməsi və onların zəngin maddi-texniki bazasının formalaşdırılması, respublika hüddüdlərindən kənarında yüksək ixtisaslı mütəxəssislərin, o cümlədən hərbi kadrların yetişdirilməsi, Elmlər Akademiyasının elmi-tədqiqat institutlarında fundamental elmin inkişafının təmin olunması gələcəkdə milli müstəqillik üçün zəruri intellektual zəmin yaratmışdır. Ulu öndər yaxşı bilirdi ki, intellektual baza istənilən ölkədə dövlət müstəqilliyinin əsasını təşkil edən ən mühüm amillərdən biridir. Buna görə də yetirdiyi siyasətin dərinliyi məhz onun elmi prinsiplər üzərində qurulması, zəngin intellektual potensiala söykənməsi ilə şərtlənirdi. Dahi rəhbər öz fəaliyyəti və siyasi təcrübəsində hər zaman elmi fikrin ən mütərəqqi nailiyyətlərindən faydalanmış, cəmiyyətin inkişaf yolunu təhsildə və maarifçilikdə görmüşdür.

Keçmiş sovetlər dövründə ulu öndər Azərbaycan təhsilinin tərəqqisinə mane olan bir sıra amilləri aradan qaldıraraq, mövcud potensialı ölkənin gələcək inkişafının elmi əsasları üzərində qurulmasına, respublikanın mənəvi intellektual resurslarının

gücləndirilməsinə, Azərbaycan üçün layiqli vətəndaşların yetişdirilməsi işinə səfərbər etmişdir. Məhz həmin illərdə respublikanın müxtəlif bölgələrində 800-ə yaxın məktəb tikilərək istifadəyə verilmiş, ölkəmizdə fəaliyyət göstərən ali məktəblərin ümumi sayı 12-dən 17-yə, tələbələrə sayı 70 mindən 100 minə qədər artmışdır. O illərdə Azərbaycanın əldə etdiyi mühüm tarixi nailiyyətlərdən biri də xalqın uzaq gələcəyini nəzərdə tutan milli kadr potensialının, o cümlədən nadir ixtisaslar üzrə mütəxəssis kontingentinin yaradılmasıdır.

Ümummilli lider Heydər Əliyev keçmiş SSRİ-də analoqu olmayan C.Naxçıvanski adına Hərbi Liseyin yaradılmasına və orada Azərbaycanlı uşaqların təhsil almalarına nail olmuşdur.

Tələ 1993-cü ildə Azərbaycanı növbəti dəfə çətin sınaqlarla üz-üzə qoyanda xalqın yeganə xilaskarı kimi Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı gerçəkləşməsəydi, indi biz müstəqil, qüdrətli, yenilənən və demokratikləşən Azərbaycan dövlətindən danışa bilməzdik.

İkinci dəfə siyasi hakimiyyətə qayıdan Heydər Əliyev Azərbaycanın başı üstünü almış vətəndaş müharibəsi alovunu söndürmüş,

Ardı 2-ci səhifədə

12 fevral Naxçıvan MR Vergilər Nazirliyinin yaranma günüdür

Vergi siyasəti iqtisadi siyasətin mühüm tərkib hissəsidir

Fevral ayının 12-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Vergilər Nazirliyinin yaradılmasının 10 ili tamam olur. Yarandığı qısa zaman kəsiyində sürətlə formalaşan vergi sistemindəki dəyişiklikləri görmək üçün 10 il bundan əvvəlki vəziyyətlə müqayisə etmək kifayətdir. Həmin dövrlərdə 13 vergi növü var idi: vergilərin yüksək olması özəl sektorun inkişafına mane olurdu, xarici sərmayənin iqtisadiyyatımıza qoyulmasına imkan vermirdi, xarici şirkətlər konkret olaraq nə vaxt, hansı məbləğdə vergi ödəyəcəklərini əvvəlcədən bilmirdilər. Bəzən təbii edilən vergi növü, misal üçün ticarət və işə obyektlərinin gəlirindən əsli olmayaraq hər kvadratmetrə görə ödənilən vergi müəssisələrin maliyyə vəziyyətinə mənfi təsir etməklə, dövrüyyə vəsaitinin artırılmasına imkan vermirdi. Kadrların işə qəbulunda vahid mexanizm də yox idi. Müfəttişliklərin strukturu ayrı-ayrı vergi növləri üzrə müəyyənləşdirildiyindən çəvik vergi siyasətinin yürüdülməsi və güclü nəzarətin təşkili mümkün deyildi. Ticarət, işə və xidmət sahələrində nəzarət-kassa aparatları təbii deyilirdi, vergilər əsasən müfəttişlər tərəfindən yığılır və banklara təhvil verildirdi. Vergi müfəttişliklərinin maddi-texniki bazası da çox zəif idi: müfəttişliklər köhnə, yarırsız binalarda fəaliyyət göstərirdi, yeni texnologiyalar təbii olunmurdu.

Ümumiyyətlə, qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycanda mü-kəmməl vergi sisteminin formalaşması ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Xüsusi mülkiyyətin yaranması, getdikcə inkişaf etməsi, ölkə iqtisadiyyatına xarici sərmayə axını vergilər sahəsindəki normativ-hüquqi sənədlərdə müasir dünya standartlarına uyğun dəyişikliklərin aparılmasını zəruri etmişdi. Buna görə də Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1998-ci il noyabrın 6-da keçirilən iclasında, 1999-cu ilin dövlət büdcəsinin layihəsinin müzakirəsinə həsr olunmuş respublika müşavirəsində və

Ardı 3-cü səhifədə

Dinamik iqtisadi inkişaf muxtar respublikamıza böyük uğurlar gətirir

Bütün nailiyyətlərimizin təməlinə düşülmüş siyasət və düzgün atılmış addımlar dayanır

Naxçıvan Muxtar Respublikası sosial-iqtisadi inkişafının yeni mərhələsinə yaşayır. 2009-cu ilin sosial-iqtisadi nəticələri də sübut edir ki, muxtar respublikamızda inkişaf artan dinamika üz-rə getmişdir. Ali Məclisin Sədri keçən il dekabrın 28-də üçüncü çağırış Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin səkkizinci sessiyasında 2009-cu ilin sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına həsr olunmuş məruzəsində diqqəti diyanımızın əldə etdiyi uğurlara yönəltmiş, bunu əyani şəkildə göstərmək üçün müvafiq göstəricilərin təhlilini verərək demişdir: "2009-cu il ilk növbədə sosial-iqtisadi sahədə yenilənmə və quruculuq tədbirlərinin daha da dərinləşməsi dövrü kimi yadda qalacaqdır. Bu, elan olunmuş nizam-intizam ilinin mahiyyətindən irəli gəlir. Nizam-intizam anlayışına geniş şəkildə yanaşılması, bu, təkcə əmək itizmasının gücləndirilməsi kimi başa düşülməmiş, hər bir işçinin ona tapşırılan sahədə məsuliyyətinin gücləndirilməsi, işə və onun nəticəsinə şüurlu münasibət, idarəetmə və icra mədəniyyətinin artırılması kimi dərk edilmiş və təbii olmuşdur".

Nailiyyətlərimiz haqiqətən də ürəkaçandır. Bir neçə ildir ki, Azərbaycan ümumi daxili məhsulun (ÜDM) artım tempinə görə dünya ölkələri arasında ön sıralarda yer alır. Elə muxtar respublikamızda da ilk dəfə olaraq 2009-cu ildə iqtisadi inkişafın əsas göstəricisi sayılan ümumi daxili məhsulun həcmi 1 milyard ABŞ dolları səviyyəsini üstələmişdir. 2008-ci ildə ümumi daxili məhsul istehsalı 796 milyon manat təşkil edirdisə, 2009-cu ildə bu göstərici müqayisəli qiymətlərlə 21 faiz artaraq 973 milyon manatdan çox olmuşdur.

Ardı 2-ci səhifədə

Əvvəl 1-ci səhifədə

ictimai-siyasi sabitliyin tam bərpasına, qanunçuluğun möhkəmləndirilməsinə, cəbhə bölgəsində atəşkəs rejiminə nail olmuş, habelə demokratik inkişaf kursu ilə uzlaşan sosial-iqtisadi siyasət strategiyasını ortaya qoymuşdur.

Ümummilli lider uğurlu iqtisadi islahatların həyata keçirilməsi zamanı da ən böyük dəstəyi məhz ölkə ziyalılarından almışdır.

Heydər Əliyev təkcə milli elmin inkişafı üçün lazımı maddi-texniki təminat, alimlərin sosial problemlərinin həlli qayğısına qalmır, eyni zamanda cəmiyyət üçün xüsusi aktuallığa malik elmi problemləri də özünəməxsus fəhmlə müayinə edərək elm adamlarının diqqətinə çatdırır, onları elmi-tədqiqatə cəlb etməyə ruhlandırır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin son illərdəki fəaliyyətinin nəticəsində təhsilə ayrılan büdcə vəsaiti 5 dəfədən çox artmışdır. Təhsil tariximizdə ilk dəfə olaraq 15-dən artıq dövlət proqramı təsdiq olunmuş və uğurla həyata keçirilməkdədir.

Bu gün ölkəmizdə, eləcə də muxtar respublikamızda bu əmil əsas götürülərək təhsilin inkişafı hərtərəfli qayğı ilə əhatə olunmuşdur. Ötən illərdə təhsil sahəsində görülən işlər muxtar respublikamızın tarixinə yeni bir səhifə kimi yazıldı. Təkcə bir fakt qeyd edərk ki, son illərdə muxtar respublikamızda 150-dən artıq məktəb tikilib və ya yenidən qurulmuşdur.

XXI əsrin sosial-iqtisadi şəraiti ümumtəhsil məktəblərinin qarşısında da yeni tələblər qoyur. Bu mənada Muxtar Respublika Ali Məclisi Sədrinin qayğısı ilə ümumtəhsil məktəblərimizə ən müasir kompüterlər verilmiş, çoxu internet şəbəkəsinə qoşulmuşdur. Bu da muxtar respublikada yeni informasiya texnologiyalarından istifadə olunmaqla təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə dövlət qayğısının ən yüksək səviyyəyə olmasından

Elm və təhsil hər bir xalqın inkişafının əsasıdır

Ulu öndər Heydər Əliyev ölkəmizin inkişafını yüksək təhsildə görürdü

Ulu öndər Heydər ƏLİYEV: *Dünya təcrübəsindən Azərbaycan milli xüsusiyyətlərinə uyğun olan prinsiplər, qaydalar təhsil sistemə tətbiq edilməlidir. Biz dünyanın bütün ölkələrində-Qərbdə də, Şərqdə də əldə olunmuş nailiyyətləri dərinlən öyrənməli və onlardan Azərbaycan üçün müsbət xarakter daşıyan cəhətləri ölkəmizin təhsil sistemində tətbiq etməliyik.*

xəbər verir. Bundan başqa, ümumtəhsil məktəblərinə müasir elektron lövhələr verilmişdir.

Məktəblərin pulsuz dərslük və bədii ədəbiyyatlarla təminatının diqqət mərkəzində saxlanılması, məktəb kitabxanalarının kompleksləşdirilməsi də bu sahəyə göstərilən yüksək dövlət qayğısının parlaq ifadəsi kimi diqqəti cəlb edir. Belə ki,

2009-cu ildə 158 min 239 ədəd dərslük məktəblərə paylanmışdır. 12 adda 4493 ədəd bədii ədəbiyyat və jurnal, eyni zamanda 440 ədəd "Naxçıvan xanlığı" adlı kitab məktəblərə hədiyyə olunmuşdur.

Müəllim əməyinin yüksək qiymətləndirilməsinin və ən ucqar dağ kəndlərində belə müasir memarlıq üslubunda məktəb binalarının tikilməsi, onların hər cür maddi

di-texniki baza ilə təminat olunmasının nəticəsidir ki, ali məktəbləri yenidən bitirmiş kadrlar da heç tərəddüd etmədən bu təhsil ocaqlarında pedaqoji fəaliyyətə başlayırlar. Artıq ənənə şəklini almış təhsil yarmarkalarında hər il bunun canlı şahidi olur. Buradan isə belə nəticəyə gəlmək olar ki, bu məktəb binalarının tikintisi gələcək nəslin hərtərəfli yetişməsinə şərait yaratmaqla yanaşı, həm də ali məktəblərdən yenidən məzun olmuş gənc kadrların işlə təminat olunmasına, yəni işsizliyin də aradan qaldırılmasına səbəb olmuşdur.

Azərbaycan xalqının gələcəyini yalnız neft gəlirlərində, təbii sərvətlərin zənginliyində deyil, eyni zamanda, yüksək elm və təhsildə, müasir biliklərin, informasiya və kompüter texnologiyalarının geniş tətbiqində gördən Prezident İlham Əliyevin "Biz istəyirik ki, gənc nəsillə bilikli, savadlı olsun, eyni zamanda, vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə alsın. Gələcəkdə həm özlərini təminat etsinlər, cəmiyyətdə özlərinin yerini tutsunlar, eyni zamanda, ölkəmizin ümumi inkişafına öz töhfələrini versinlər. Çünki ölkənin inkişafı təkcə iqtisadi amillərlə ölçülmür, iqtisadi amillər də öz növbəsində insanların cəmiyyətə verdiyi töhfədən asılıdır",-fikri uzaqgörənliklə deyilmişdir.

Təhsilimizin bu gün təmin edilə bilməyə əsas verir ki, ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə təhsil sahəsində aparılmış köklü islahatların məqsədi yalnız hərtərəfli biliyə və savada malik insanlar yetişməyə yox, həm də müstəqil, demokratik, açıq cəmiyyət quruculuğu işində fəal iştirak edən əsl vətəndaşlar tərbiyə etməkdir. Ümummilli lider Heydər Əliyevin "Təhsil millətin gələcəyidir" ideyasının məqsədi də məhz bundan ibarət olmuşdur.

Namiq MƏMMƏDOV

Azərbaycan Respublikasının əməkdar müəllimi

Əvvəl 1-ci səhifədə

Öz növbəsində adambaşına düşən ümumi daxili məhsulun həcmi də 377 manat artaraq 2 min 435 manat təşkil etmişdir. Ümumiyyətlə, son illər bir çox göstəricilərə görə muxtar respublikamız lider mövqeyini qoruyub saxlayır. Bu, ilki növbədə, diyan-qoruz Azərbaycanın əsas ərazisindən təcrid edilmiş coğrafi məkanda yerləşməsi və bununla əlaqədar burada yerli tələbat müvafiq istehsal sahələri yaratmaq hesabına təminat etmək zərurətindən irəli gəlir.

Naxçıvan inkişafında olan çoxsahəli aqrar-sənaye bölgəsinə çevrilməkdədir. Sənayedə yerli kənd təsərrüfatı məhsullarının emalı da xüsusi yer tutur. Elektro-texnika, metal emalı, tikinti materialları və yüngül sənayemiz var. Kənd təsərrüfatına əsasən taxılçılıq, heyvandarlıq, kərtəçülük, tərəvəzçilik və bağçılıq sahəsində ixtisaslaşmış. 2009-cu ildə 212 milyon 469 min manatlıq sənaye məhsulu istehsal edilmişdir ki, bu da 2008-ci ilin göstəricisindən 24,5 faiz çoxdur. Sənaye məhsulunun həcmindən 80 faizini məhsul istehsalı, 20 faizini isə xidmətlərin göstərilməsi təşkil etmişdir. Sənayenin dövlət sektorunda 33 milyon 418 min manatlıq, qeyri-dövlət sektorunda isə 179 milyon 51 min manatlıq məhsul istehsal olunması sahibkarlıq mühitinin formalaşmasına, qeyri-dövlət sektorunun inkişafına göstərilən qayğının nəticəsidir.

Son illər muxtar respublika iqtisadiyyatında müşahidə olunan sabit artım tempi əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi, yeni iş yerlərinin açılması və səmərəli məşğulluğun təşkili üçün də əlverişli şərait yaratmışdır. Bu istiqamətdə aparılan məqsədyönlü siyasətin nəticəsidir ki, 2003-cü il oktyabr ayının 1-dən 2010-cu il yanvar ayının 1-dək Naxçıvan Muxtar Respublikasında 14815 yeni iş yeri yaradılmışdır.

2009-cu il ərzində muxtar respublikamızda iqtisadiyyatın bütün sahələrində

Dinamik iqtisadi inkişaf muxtar respublikamıza böyük uğurlar gətirir

Bütün nailiyyətlərimizin təməlinə düşülmüş siyasət və düzgün atılmış addımlar dayanır

dövlət dəstəyi ilə 98 layihə üzrə istehsal və xidmət obyektləri istifadəyə verilmişdir. Hazırda iqtisadi fəaliyyətin müxtəlif sahələrində 44 layihə üzrə, o cümlədən sement, metal profil, metal boru və digər bu kimi istehsal sahələrinin yaradılması istiqamətində işlər davam etdirilir.

Bəli, azad sahibkarlığın, xüsusi mülkiyyətin və kiçik biznesin inkişafı üçün muxtar respublikamızda geniş imkanlar yaradılıb. Konkret bir fakt: Sahibkarlıq fəaliyyəti üçün yaradılmış əlverişli şəraitin nəticəsidir ki, bu gün Naxçıvan iqtisadi rayonunda 280 növdə məhsul istehsal olunur, onun da 106 növü ərzaq, 174 növü qeyri-ərzaq məhsulları olmaqla, ümumilikdə, 235 növdə məhsul olan tələbatın tamamilə yerli istehsal hesabına ödənilməsi təmin edilmişdir.

Regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət Proqramına uyğun olaraq bölgədə aparılan genişmiqyaslı quruculuq tədbirləri sırasında yeni səhiyyə ocaqlarının tikilməsi, onların maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi də mühüm yer tutur. Təkcə ötən bir il ərzində 100 çarpayılıq Naxçıvan Muxtar Respublikası Doğum Mərkəzi, 30 çarpayılıq Naxçıvan Muxtar Respublikası Onkoloji Mərkəzi, 40 çarpayılıq Şahbuz Rayon Mərkəzi Xəstəxanası binalarının tikintisi başa çatdırılmış, Sədərək Rayon Mərkəzi Xəstəxanası binasının tikintisi davam etdirilmişdir. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ağciyər Xəstəlikləri Dispanseri bakterio-loji laboratoriyası binasının, Naxçıvan Muxtar Respublikası Duzdağ Fizioterapiya Xəstəxanası üçün müasir tipli palataların tikintisi, Naxçıvan Muxtar Respublikası Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzi və Naxçıvan Şəhər Gigiyena və Epidemiolo-

giya Mərkəzi binasının təmiri başa çatdırılmış, Kəngərli rayonunda Təzəkənddə tibb məntəqəsinin tikintisinə, Naxçıvan Muxtar Respublikası Psix Xəstəliklər Dispanserinin binasının yenidən qurulmasına başlanmışdır.

Keçən il həmçinin Şərur rayonunun Tuması, Babək rayonunun Sirab, Culfa rayonunun Ərəzin, Şahbuz rayonunun Badamlı kəndlərində həkim ambulatoriyası, Şərur rayonunun Aşağı Daşarx və Sədərək rayonunun Qaraağac kəndlərində feldşer-mama məntəqəsi binalarının tikintisi başa çatdırılmışdır.

Ötən il təhsil müəssisələrinin tikintisi və yenidən qurulması da diqqət mərkəzində saxlanılıb. Müasir layihə əsasında 1744 şagird yerlik 5 yeni orta məktəb binası tikilərək istifadəyə verilib. 4020 şagird yerlik 7 orta məktəb binasında əsaslı təmir və yenidənqurma işləri aparılıb. Ümumtəhsil məktəblərində təhsilin keyfiyyətlə aparılması üçün ilk dəfə olaraq 120 elektron lövhə quraşdırılmışdır.

"Uşaq ili"ndə quruculuq tədbirləri məktəbəqədər və məktəbdənkənar tərbiyə müəssisələrində də əhatə edib. Naxçıvan şəhərində 100 yerlik 15 sayılı və 200 yerlik 12 sayılı uşaq bağçalan binalarının tikintisi başa çatdırılmış, Şərur şəhərində 160 yerlik uşaq bağçası binasının tikintisi

isə davam etdirilir. Naxçıvan şəhərində 320 yerlik 4 sayılı, Ordubad şəhərində 315 yerlik uşaq musiqi məktəbi binalarının tikintisi, Babək rayonunun Zeynəddin kəndində 40 yerlik uşaq musiqi məktəbi binasının yenidən qurulması başa çatdırılmışdır.

Bunlarla yanaşı, gənclərin asudə vaxtının səmərəli təşkilinə, yeni idman-sağlamlıq obyektlərinin tikintisinə də xüsusi önəm verilib. 2009-cu ildə Şərur şəhərində Olimpiya İdman Kompleksi, Naxçıvan şəhərində Şahmat Mərkəzi, Sədərək rayonunda mini-futbol və voleybol meydançaları tikilmiş, Naxçıvan Şəhər Uşaq-Gənclər İdman Məktəbinin binası yenidən qurulmuş, Şərur Rayon Uşaq-Gənclər İdman Məktəbinin binası və Naxçıvan şəhərindəki Üzgüçülük Mərkəzi təmir olunmuşdur.

İstər əhalinin məşğulluğu, adamların maddi-rifah halının yaxşılaşdırılması, istər də yaşayış üçün sağlam mühitin formalaşdırılması, müalicə-profilaktika işinin təşkil sahəsində görülən tədbirlər sosial-iqtisadi inkişafın ən mühüm göstəricilərindən biri kimi əhalinin artımına, demografik vəziyyətə də öz təsirini göstərir. Belə ki, muxtar respublikamızda əhalinin sayı 2008-ci ilə müqayisədə 13 min 281 nəfər artaraq 402 min 429 nəfərə çatmışdır.

Göründüyü kimi, 2009-cu il Naxçıvan Muxtar Respublikası üçün kifayət qədər uğurlu və yüksək nailiyyətlərə zəngin olmuşdur. Bu zənginliyi, firavanlığı öz gündəlik həyatlarında hiss edən muxtar respublika vətəndaşları 2010-cu ilə daha böyük inam bəsləyiblər. Onlar Heydər Əliyev siyasi kursunu yəqinə, alternativ olmayan siyasət kimi qəbul edirlər. Bu fikirləri Ali Məclisin Sədri də xüsusi vurğulamışdır: "Keçilən yolun təhlili, ondan çıxarılan noticəni və ötən hər il göz önünə götürəndə əmin oluruq ki, ölkəmizdə Heydər Əliyev siyasi kursunun alternativli yoxdur və bu yol gələcəkdə daha böyük noticələr əldə etməyimizə imkan yaradacaqdır".

Cəfər ƏLİYEV

Əvvəlki 1-ci səhifədə

digər tədbirlərdə ümummilli liderimiz vergi orqanlarının fəaliyyətini əsaslı təhlil etmiş, bu sahədə ciddi və təcizəsalınmaz tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün müvafiq dövlət orqanlarına tapşırıqlar vermişdir.

Müasir vergi sisteminin formalaşdırılmasına Vergilər Nazirliyinin yaradılması ilə başlanıldı. Ölkə Prezidentinin 2000-ci il 11 fevral tarixli Fərmanına əsasən Baş Dövlət Vergi Müfəttişliyinin bazasında Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyi və Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədri'nin 12 fevral 2000-ci il tarixli Fərmanı ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası Baş Dövlət Vergi Müfəttişliyinin bazasında Naxçıvan Muxtar Respublikası Vergilər Nazirliyi yaradıldı. Yaradılan yeni struktur əvvəlkindən tamamilə fərqli idi: belə ki, ilk dəfə olaraq funksional istiqamətlər üzrə idarəetmənin tətbiqi nəzərə alınmışdır. Bu da gücləndirilməsinə və vergi siyasətinin uğurla həyata keçirilməsinə şərait yaratdı.

Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin layihəsinin hazırlanması prosesində onun ayrı-ayrı hissələri ümummilli liderimizin yanında keçirilən müşavirələrdə dəfələrlə müzakirə edilmiş və layihə barədə dəhi öndərimizin dəyərləyi tövsiyələri nəzərə alınmışdır. Məcəllənin layihəsi Milli Məclisdə geniş müzakirə olunaraq 2000-ci ilin iyulunda qəbul edilmiş və 2001-ci il yanvarın 1-dən qüvvəyə minmişdir.

Vergi Məcəlləsinə əsasən vergi növlərinin sayı azaldılaraq 13-dən 9-ə endirildi, bir sıra vergi növləri üzrə dərəcələr aşağı salındı, aksizə cəlb olunan malların siyahısı azaldıldı. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 29 mart 2001-ci il tarixli Fərmanı ilə "Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyi haqqında Əsasnamə" təsdiq edilmiş və Vergilər Nazirliyinə "Əməliyyat-axtarış fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən olunmuş hallarda və qaydada əməliyyat-axtarış fəaliyyətini həyata keçirmək, Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosesual Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada təhqiqat və istintaq aparmaq hüquqları verilmişdir.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi inkişaf strategiyası onun layiqli davamçısı hörmətli Prezidentimiz İbrahim Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilərək vergi qanunvericiliyi daha da təkmilləşdirilmişdir. Vergi qanunvericiliyinin vahid bazasının yaradılması məqsədilə vergi nəzarətinin digər formaları kimi operativ nəzarət qaydalarının əsas müddəaları da 2004-cü il yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsinə daxil edilmişdir. Bu addımın atılması zərurəti ondan irəli gəlir ki, operativ nəzarət vergi nəzarətinin ən çevik formalarından biri olmaqla, gəlirlərin uçota alınması və qanunsuz sahibkarlıq fəaliyyətinin aşkar edilməsi üçün optimal və səmərəli vasitədir. Vergi Məcəlləsinə daxil edilən müddəalarla operativ nəzarətin fəaliyyət sərhədləri dəqiqləşdirilib.

Vergi yükünün azaldılması, daha da təkmilləşdirilməsi ilə bağlı Vergi Məcəlləsinin müəmmadi dəyişikliklər və əlavələr edilir, Vergi Məcəlləsinə edilmiş son dəyişikliklərə əsasən bu ildən ölkədə iqtisadiyyatın sürətli inkişafı üçün vergi yükünün azaldılması istiqamətində ciddi addımlar atılmışdır. 2010-cu ilin yanvarın 1-dən mənfəət vergisinin dərəcəsi 22 faizdən 20 faizə (2003-2006-cı illər ərzində isə 27 faiz olmuş, sonra 22 faizə endirilmişdi), fiziki şəxslərin gəlir vergisinin maksimal dərəcəsi 35 faizdən 30 faizə endirilmişdir. Halbuki mənfəət vergisinin dərəcəsi ABŞ-da 35 faiz, Çində 33 faiz, gəlir vergisinin maksimal dərəcəsi ABŞ-da 35 faiz, Çində 45 faiz təşkil edir.

Əvvəllər əlavə dəyər vergisi qeydiyyatına durmaq öhdəliyi həm hüquqi, həm

fəaliyyətində səmərəliliyin artırılmasına imkan verəcəkdir.

Müasir tələblərə və strateji məqsədlərə cavab verən kompyuter informasiya sisteminin yaradılması və tətbiqi səmərəli vergi inzibatchılığının təşkilini şərtləndirən amillərdəndir. Muxtar respublika rəhbərliyinin diqqət və qayğısı nəticəsində muxtar respublikamızın vergi orqanlarında vergi inzibatchılığının təkmilləşdirilməsi sahəsində ən böyük nailiyyətlərdən biri "Avtomatlaşdırılmış Vergi İnformasiya Sistemi (AVIS)" layihəsinin həyata keçirilməsidir. Bu layihənin reallaşması nəticəsində vergi orqanlarının bütün kargüzəriq əməliyyatlarının aparılması, bəyannamələrin qəbulu və göndərilməsi, vergi ödəyicilərinin ödədikləri vergilərin onların şəxsi hesab və rəqə-

mələrinin internet vasitəsilə elektron formada təqdim olunmasının genişləndirilməsi məqsədilə aparılan maarifləndirmə işlərinin nəticəsidir ki, muxtar respublika üzrə əlavə dəyər vergisi, mənfəət vergisi, əmlak vergisi, əhəz vergisi və mədəm vergisi bəyannamələrinin 100%-nin elektron qaydada qəbulu təmin edilmişdir.

10 il əvvəllə müqayisədə muxtar respublikamızda vergi ödəyicilərinin vergi mədəniyyətinin daha da yüksəlməsinin şahidi oluruq. Bu da muxtar respublikamızın sürətli iqtisadi inkişafının, qanunlara daha çox riayət edilməsinin nəticəsidir. Vergi mədəniyyətinin səviyyəsi vergilərin ödənilməsinə könüllü əmələmə göstəricilərinin səviyyəsinə uyğun olur. Könüllü əmələmə vergilərinin könüllü hesablanması, ödənilməsi və bəyannamələrinin vaxtında doldurulub təqdim edilməsidir. Aparılan maarifləndirmə və təbliğat işlərinin nəticəsidir ki, muxtar respublikamızda vergilərin məcburi yığılmasından könüllü ödənilməsinə keçidə, demək olar ki, nail olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 30 aprel 2007-ci il tarixli Fərmanına əsasən 2008-ci ilin əvvəlindən başlayaraq sahibkarlıq fəaliyyəti subyektlərinin "bir pəncərə" prinsipi üzrə dövlət qeydiyyatı sistemi tətbiq olunur. Bunun nəticəsində investisiya mühiti daha da yaxşılaşmış, sahibkarların dövlət qurumlarından asılılığı azalmış, uzunmüddətli qeydiyyat prosedurları ləğv edilmiş və sadələşmişdir. Bunun, habelə muxtar respublikamızda mikro-maliyyə sektorunun inkişafına ciddi diqqət verilmişinin nəticəsidir ki, 2009-cu ildə 50 hüquqi və 1454 fiziki şəxs qeydiyyata alınmışdır.

Vergi orqanlarında inzibatchılığın daha da təkmilləşdirilməsi bu orqanlarda bilikli və kompyuter bacarığı olan kadrlara tələbat artırıldığından, hazırda işə qəbul "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən "Dövlət vergi orqanlarına işə qəbulu əlaqədar müsabiqənin keçirilməsi haqqında Əsasnamə"nin təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 15 aprel 2005-ci il tarixli Fərmanına uyğun olaraq aparılır ki, bu da səffəflığın təmin edilməsinə və vergi orqanlarında gənc kadrların sayının daha da artırılmasına şərait yaradır.

Son illər muxtar respublikamızda muxtar respublika rəhbərliyi tərəfindən sabit və dəyənəqliq iqtisadi siyasətin aparılmasının və ümummilli liderimizin idarəetmə modelinin bacarıqla tətbiqinin nəticəsidir ki, 2009-cu ildə Ümumi Daxili Məhsul 2008-ci ildə müqayisədə 20,7 faiz çox olmaqla ilk dəfə olaraq 1 milyard ABŞ dollar səviyyəsinə üstələmişdir. Ümumi Daxili Məhsulun tərkibində qeyri-dövlət sektorunun payı 86,4 faizə yüksəlmişdir. İqtisadi inkişafın yüksək artım sürəti vergi daxilolmalarının daha da artmasına və proqnozuz arıqlaşması ilə yerinə yetirilməsinə səbəb olmuşdur. Bütün bunların nəticəsidir ki, muxtar respublikamızda başqa sahələrdə olduğu kimi, vergi orqanlarının da maddi-texniki bazası daha da yaxşılaşdırılmış, yerli vergi orqanları üçün müasir, yaraşığı binalar tikilmiş və ən müasir avadanlıqlarla təchiz edilmişdir. Vergilər Nazirliyinin kollektivi yaradılan şəraitə cavab olaraq muxtar respublika rəhbərliyi tərəfindən qarşıya qoyulan vəzifələrin layiqlicə yerinə yetirilməsinə çalışacaq, muxtar respublikanın davamlı inkişafına öz töhfəsini verəcək, işə yaraşığı münasibət göstərərək "Yeniləşmə illi" elan olunmuş 2010-cu ildə yüksək nəzəm-intizamla başa vuracaqdır.

Əli ŞABANOV

Naxçıvan Muxtar Respublikası Vergilər Nazirliyi Aparatının rəhbəri, vergi xidməti müaviri

Vergi siyasəti iqtisadi siyasətin mühüm tərkib hissəsidir

də fiziki şəxslər üzrə əvvəlki 3 aylıq dövr ərzində vergi tutulan əməliyyatların həcmi 22500 manatdan çox olduqda yanvarında, bu ildən bu öhdəlik ardıcıl 12 aylıq dövr ərzində əməliyyatların həcmi hüquqi şəxslərdə 150 min manat, fiziki şəxslərdə isə 90 min manatdan artıq olduqda yaranacaqdır. Daha bir əsas yenilik ondan ibarətdir ki, hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən fiziki şəxslərin vergiyə cəlb edilən gəlirlərindən 20 faiz dərəcə ilə vergi tutulacaqdır ki, bu da hüquqi və fiziki şəxslərin vergi yükünün bərabərləşdirilməsi deməkdir. Bundan başqa, sərnişin daşınması ilə məşğul olan nəqliyyat vasitələrinin (taksi istisna olmaqla) vergisinin hesablanması daha da asanlaşdırılaraq 1 oturmaq yerli üçün 1 manat 80 qəpik məbləğində sadələşdirilmiş verginin aylıq məbləği müəyyənləşdirilmişdir. Bütün bunlar nəticədə iqtisadiyyatın inkişafının stimullaşdırılmasına və əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə xidmət edir.

Əlavə dəyər vergisi sahəsində vergi inzibatchılığının daha da təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə ilin əvvəlindən əvvəllər kağız daşıyıcılarında təqdim edilən vergi-hesab fakturaları ləğv edilərək elektron vergi-hesab fakturaları ilə əvəz edilmişdir.

Vergidən yayınma hallarının qarşısının alınması məqsədi ilə muxtar respublikanın bütün şəhər və rayonlarında nəzarət-kassa aparatlarının quraşdırılması nəzərdə tutulan obyektinin 97,7%-də nəzarət-kassa aparatı tətbiq edilmişdir. Bu ildən başlayaraq nağd hesablaşmaların aparılması üzərində nəzarət tədbirlərinin gücləndirilməsi məqsədi ilə vergi ödəyicilərinin nəzarət-kassa aparatlarında elektron məsafədən ötürmə qurğularının quraşdırılmasını nəzərdə tutan layihənin reallaşdırılmasına başlanacaqdır. Bunun nəticəsində nağd hesablaşmalar barədə məlumatların operativ şəkildə vergi orqanlarının məlumat bazasına ötürülməsi vergi nəzarətinin səmərəliliyinin və vergi ödəyicilərinin

lərinə işlənilməsi, yerli vergi orqanlarının tədiyyə növləri üzrə icmal hesabatlarının hazırlanması, müxtəlif təhlillərin aparılması tamamilə avtomatlaşdırılmışdır. Bu sistemin tətbiqi "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğun olaraq vergi orqanlarında işləyən hər bir işçinin fəaliyyətinin gündəlik, aylıq və illik qiymətləndirilməsinin, onların fərdi məhsuldarlıq və reyting əmsəllərinin hesablanması aparılmasını təmin etmişdir. Bundan başqa, tətbiq edilən "Axtarış-hesabat" informasiya sisteminə vergi orqanlarında görülmüş işlərin (vergi ödəyicilərinə xidmət, təqdim edilmiş və edilməmiş bəyannamələr, vergi borcları, audit, operativ nəzarət və sair) nəticəsinə dair hesabatlar avtomatik olaraq hazırlanır. Bu məlumatlardan vergi əməkdaşları tərəfindən müxtəlif proqnozların işlənilib hazırlanmasında, nöqsətlərin aşkar edilməsində, geniş təhlillərin aparılmasında istifadə edilir. Bu proqramın tətbiqi imkan vermişdir ki, vergi ödəyiciləri bəyannamələrinin vergi orqanlarına gəlmədən internet vasitəsilə təqdim etsinlər. Bundan başqa, onlar internetin köməyi ilə öz şəxsi və rəqəblərinə, istifadəçi adı və parolundan istifadə etməklə baxa, hesablarını və ödənilmiş vergi məbləğlərinə nəzarət edə bilərlər. Hazırda vergi bəyannamə-

Soyuducu anbarların yaradılması əhalinin keyfiyyətli yerli məhsullarla təminatına imkan verir

Muxtar respublikada həyata keçirilən tədbirlərdən biri də aqrar sektorun inkişafında soyuducu anbarların yaradılmasıdır. Yaradılan anbarlar bir tərəfdən istehsal olunan məhsulların satışı ilə əlaqədar meydana çıxan problemlərin aradan qaldırılmasına, meyvə-tərəvəz məhsullarının yetişdirilməsinə marağı artırır, digər tərəfdən isə əhalinin ilboyu keyfiyyətli yerli məhsullarla təminatına imkan verir.

2009-cu il ərzində ümumi tutumu 3 min 520 ton olan 8 soyuducu anbarın yaradılması dediklərimizin əyani ifadəsidir. Daha daqiq desək, həm Naxçıvan şəhərində, həm də rayon mərkəzlərində istifadəyə verilən soyuducu anbarlar məhsul istehsalçılarının üzlaşdıqları çətinlikləri aradan qaldırır. Naxçıvan şəhərində "Gəmiqaya Qida Məhsulları Sə-

nyayə Kompleksi" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti tərəfindən tutumu 2500 ton, "Naxçıvan Meyvə-Tərəvəz Məhsulları" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti tərəfindən 1500 ton, Şərur rayonunda "Yubfi" firması tərəfindən 440 ton, Babək rayonunun Kərimbəyli kəndində 600 ton, Ordubad rayonunda 100 və 180 ton, Culfə rayonunda 100 ton, Kəngərli ra-

yonunda 300 ton, Şahbuz rayonunda 300 ton, Sədərək rayonunda 100 ton olan soyuducu anbarların yaradılması yüz tonlarla məhsulun təzə saxlanılmasına imkan verir. Hazırda Ordubad rayonunda meyvə-tərəvəz saxlanılması üçün tutumu 500 ton olan daha bir soyuducu anbarın yaradılması istiqamətində tədbirlər davam etdirilir.

Nuray ƏSGƏROVA

Muxtar respublikamızda insanların sağlamlığının qorunması üçün səhiyyənin inkişafına hərtərəfli qayğı göstərilir, tibbi xidmətin müasir tələblər səviyyəsində təşkil, qarşılıya qoyulan bir çox vəzifələrin uğurla həyata keçirilməsi üçün bu sahəyə ayrılan vəsaitlərin həcmi ilbəil artırılır. Bu da təsadüfi xarakter daşımır. Çünki yalnız sağlam insan mənsub olduğu xalqın, dövlətin xeyrinə qurub-yaratmaq üçün özünün yaradıcı imkanlarından istifadə edə bilər. Sağlam insan sağlam cəmiyyətin yaradıcısıdır. Bu mənada insanların bütün yaş təbəqələrinin, o cümlədən uşaqların sağlamlığının qayğısına qalmaq muxtar respublikamızda prioritet vəzifəyə çevrilib. Naxçıvan Muxtar Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin tibbi yardımın təşkil şöbəsinin baş məsləhətçi peidiatru, Azərbaycan Respublikasının əməkdar həkimi İbrahim Ağayevlə söhbətimizdə bu kimi məsələlər barədədir.

-Molun olduğu kimi, ötən il ölkəmizdə "Uşaq ili" elan edilmişdi. Bununla bağlı səhiyyə sahəsində həyata keçirilən hansı tədbirlər yadda qalan oldu?

-Təməli ümummilli liderimiz Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan, ölkə başçısı İlham Əliyev tərəfindən layiqincə davam etdirilən dövlət uşaq siyasəti bu gün muxtar respublikamızda uğurlu həlli ilə diqqətə çəkir. Uşaqların sağlamlığının qorunması, onların vaxtaşırı müayinədən keçirilməsi və müalicəsi üçün doğma diyarımızda hər cür şərait yaradılıb. Belə ki, şəhərimizdəki Ə.Əliyev adına Mərkəzi Uşaq Xəstəxanası, Uşaq Bərpa Mərkəzi, Yoluxucu Xəstəliklər Dispanseri, rayon mərkəzi xəstəxanalının uşaq şöbələri fəaliyyət göstərir və burada gələcəyimiz olan uşaqlara nümunəvi tibbi xidmət göstərilir. "Uşaq ili"ndə yadda qalan çoxlu tədbirləri sadalamaq olar. Bunlar içərisində Naxçıvan Şəhər Kərpələr evinin anadangəlmə qüsurlu uşaqların ailələrinə kömək məqsədilə Kərpələr evi və Ailələrə Dəstək Mərkəzinə çevrilməsini önəmli hadisələrdən biri sayıram.

Bundan başqa, ötən il patronaj xidməti-hamilə qadınların erkən qeydiyyatı alınması, onlara lazımı müayinələrin aparılması işləri daha da gücləndirilmişdir. Belə ki, elektron sağlamlıq kartlarının tətbiqinə start verilib, 100-ə qədər sağlamlıq kartı valideynlərə paylanmışdır. Muxtar respublikanın ucqar yaşayış məntəqələrində tibbi profilaktik müayinə aparın həkim briqadalarının tərkibinə peidiatru həkimlər də əlavə edilmişdir ki, onlar da uşaqlara göstərilən tibbi xidmətin həyata keçirilməsində yaxından iştirak edirlər.

Hərtərəfli dövlət qayğısının nəticəsində ki, muxtar respublikada doğum göstəriciləri xeyli artmış, körpə ölümü göstəriciləri isə azalaraq minimuma endirilmişdir. "Uşaq ili"nin ən əlamətdar yadda qalan hadisələrindən biri də muxtar respublikanın 400 mininci sakininin dünyaya gəlməsi oldu.

Sağlam insan sağlam cəmiyyətin yaradıcısıdır

-Uşaqlara peyvəndlərin vurulması və onların vaxtaşırı müayinədən keçirilməsi istiqamətində görülən işlər barədə nə deyə bilərsiniz?

-Uşaqlar arasında peyvəndlərin vurulması, vaxtaşırı müayinədən keçirilməsi artıq bir ənənə halını alıb. Belə ki, doğulan gündən uşaqlara profilaktik peyvəndlərin vurulması qrafik üzrə yerinə yetirilir. Uşaqlar müayinə olunaraq peyvəndə cəlb edirlər. Qeyd edək ki, peyvəndlərin muxtar respublikada icra vəziyyəti 95,9%-dir.

Bir çox xəstəliklərin qarşısının alınmasında səhiyyə məarifinin böyük əhəmiyyəti vardır. Bu baxımdan uşaqların sağlamlığının qorunması ilə yanaşı, onların tibbi tibbi vəzifələrinin artırılmasına da böyük önəm verilir. Məhz anılan məarifləndirmə tədbirlərinin nəticəsində ki, uşaqlar arasında qoruyucu peyvəndlər vaxtında vurulmuş, bu da bəzi xəstəliklərin yayılma ehtimalının aradan qaldırılmasına öz müsbət təsirini göstərmişdir. Tibb işçiləri tərəfindən hamilə qadınların erkən aşkar edilərək, onlara hamiləlik zamanı qidalanma və rejim haqqında məlumatların verilməsi uşaqların düzgün fiziki inkişafına, onlar arasında xəstəliklərin azalmasına səbəb olmasın da qeyd edə bilərəm.

Bundan başqa, ötən ildə də tibb müəssisələrinin təşkil etdikləri həkim briqadaları əhaliyə yerlərdə tibbi xidmət göstərmiş, müayinədən keçirmiş, müalicəyə ehtiyacı olan xəstələrə reseptlər yazılmış, məsləhətlər verilib, valideynlərlə səhiyyə məarifini işi aparılmışdır. Eyni zamanda, orta ümumtəhsil, orta ixtisas və ali məktəblərdə, əmək kollektivlərində yeniyetmələr arasında siqaretin, narkotik vasitələrin, spirli içkilərin insan orqanizminə mənfi təsirləri barədə söhbətlər və elmi-praktik seminarlar aparılmışdır. Cari ildə də bu istiqamətdə tədbirlər davam etdirilir.

-Yeri gəlmişkən, muxtar respublikamızda səhiyyə sahəsində əldə edilən nailiyyətlərdə başlıca amillə nədə görürsünüz?

-Bu gün muxtar respublika əhalisinə 7 rayon mərkəzi xəstəxanası, 3 kənd sahə xəstəxanası, 87 həkim ambulatoriyası, 108 feldşer-mama məntəqəsi, 7 gigiyena-epidemiologiya mərkəzi, Naxçıvan şəhərində 6 xəstəxana, 6 dispanser və Diaqnostika-Müalicə Mərkəzi tibbi xidmət göstərir. Səhiyyənin inkişafına

ciddi önəm verilməsinin nəticəsidir ki, dünya standartlarına uyğun xəstəxanalar tikilir, yeni müasir avadanlıqlarla təchiz edilir. Təkcə yola saldıığımız 2009-cu ildə ölkə başçısı İlham Əliyevin muxtar respublikaya səfəri zamanı Naxçıvan şəhərindəki Doğum Mərkəzi, Şahzad Rayon Mərkəzi Xəstəxanası və ötən ilin son aylarında istifadəyə verilmiş Onkoloji Mərkəz dediklərimizin əyani ifadəsidir. Bundan başqa, təkcə Naxçıvan şəhərində deyil, on ucqar dağ kəndlərində belə həkim ambulatoriyaları

lan, feldşer-mama məntəqələrinin tikilməsi diqqət mərkəzində saxlanılır. Bu cəhətdən ötən il də istisna deyil. Belə ki, Şərur rayonunun Aşağı Daşarx və Sədərək rayonunun Qaraağac kəndlərində feldşer-mama məntəqələri istifadəyə verilib. Bunun nəticəsidir ki, artıq muxtar respublika əhalisinin kəndə müayinə və müalicə olunmasına ehtiyac qalmamışdır.

Bütün bu müəssisələrdə çalışan ağıxalətli peşə sahibləri hərtərəfli dövlət qayğısı ilə əhatə olunmuşdur. Qazanan uğurları təminləndirən məhz belə qayğı dayanır. Doğrudan da səhiyyə sistemində, əhalinin sağlamlığının qorunmasına indiki qədər diqqət və qayğı olmamışdır. Bütün bu amillərdən ruhlanan muxtar respublikanın tibbi ictimaiyyəti isə var qüvvəsi ilə çalışır, əhalinin sağlamlığının qorunması işinə layiqli töhfələrini verir.

-Həmişə olduğu kimi, ötən ildə də səhiyyə sahəsində fərqlənən tibb işçilərinin əməyi layiqincə qiymətləndirildi...

-Muxtar respublikada səhiyyə sahəsinə göstərilən dövlət qayğısının bariz nümunələrindən biri də bu sahədə çalışan tibb işçilərinin əməyinin qiymətləndirilməsidir. Hər il olduğu kimi, ötən ildə də səhiyyə sahəsindəki nailiyyətlərə böyük əməyi olan səhiyyə işçiləri də unudulmamış, onların əməyi yüksək qiymətləndirilmişdir. Belə ki, 2 nəfər Azərbaycan Respublikasının əməkdar həkimi, 6 nəfər Naxçıvan Muxtar Respublikasının əməkdar həkimi adına layiq görüldü. 3 nəfər həkim "Tərəqqi" medalı ilə təltif edilmişdir.

-Bəs, qədəm qoyduğumuz "Yeniləşmə ili"ndə səhiyyə sahəsində görüləcək işlər barədə nə deyirdiniz?

-Muxtar respublika rəhbərliyinin quruculuq siyasətinin davamı kimi səhiyyə müəssisələrinin maddi-texniki bazaları daha da yaxşılaşdırılacaq, yeni tibbi infrastrukturular yaradılacaq və yeni-yeni tibb müəssisələri tikilərək istifadəyə verilecekdir. Möhz bu qayğının müqabilində "Yeniləşmə ili" elan edilən 2010-cu ildə muxtar respublikanın bütün tibb işçiləri göstərilən dövlət qayğısından ruhlanaraq səhiyyənin bütün sahələrində daha yaxşı göstəricilərə nail olacaqlar.

-Müsaibə üçün sağ olun! Müsahibəni apardı: Nuray ƏSGƏROVA

Səhiyyəyə inam tibb xidmətinin səviyyəsindən başlanır

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin iştirakı ilə 2007-ci il oktyabr ayının 17-də Şərur Rayon Mərkəzi Xəstəxana Şəhərciyi istifadəyə verilib. Xəstəxananın ötənlik fəaliyyəti haqqında məlumat almaq üçün baş həkim V.Babayevlə əlaqə saxladım.

Baş həkim vurğuladı ki, 2009-cu ildə 2049 xəstə stasionar, 70095 xəstə ambulator şəraitdə müalicə olunmuş, 19601 xəstəyə evdə baxılmışdır. Rayonun tarixində ilk dəfə olaraq cərrahi müdaxilələrin sayı keçən il 300-ə çatmışdır. 996 uşaq doğulmuş, təbii artım 480 olmuşdur. Ana və uşaqlara tibbi xidmətin səviyyəsi yüksəlmiş, ev doğuşları aradan qaldırılmışdır. Təcili yardım briqadası il ərzində 2037 xəstəyə yardım göstərmişdir. Bütün avadanlıqla təchiz olunmuş 4 ədəd təcili yardım maşını xəstələrin ixtiyarındadır. 2009-cu ildə 2384 hepatit B, 3691 difteriya, 1069 vəram aleyhinə peyvənd aparılmışdır.

Mərkəzi xəstəxananın həkimləri onlara mürciət edən insanların müayinə və müalicəsi ilə məşğul olmaqla öz işlərini bitmiş hesab etmirlər. Təcrübəli həkimlərin cəlb olduğu briqadada vaxtaşırı rayonun ayrı-ayrı kəndlərində olur, yerlərdə yaşayan əhalini müayinədən keçirir, müalicəyə ehtiyacı olanları ambulator və ya stasionar müalicəyə cəlb edir, onlar arasında məarifləndirici söhbətlər aparır, bir sıra profilaktik tədbirlər həyata keçirir.

Bölgə ərazisində A/H1N1 virusuna qarşı profilaktika məqsədilə rayon mərkəzi xəstəxana-

sında tədbirlər planı hazırlanmış və 3 həkim briqadası yaradılmışdır. Tədbirlər planına əsasən rayonun məktəblərində, uşaq-yeniyyət müəssisələrində və yaşayış məntəqələrində səhiyyə məarifli işi aparılır. Səhiyyə müəssisələri xlor tərkibli dezinfeksiyaedici maddələrlə dezinfeksiya olunur. Bütün tibb işçiləri qoruyucu maskalardan istifadə edirlər, onların hamısına peyvənd vurulmuşdur. Xəstəliyin baş verəcəyi təqdirdə rayon mərkəzi xəstəxanasının yoluxucu xəstəliklər şöbəsində 8 çarpayından ibarət palatalar yaradılmış və virus aleyhinə preparatlarla təmin olunmuşdur. Virus qarşı peyvənd işləri davam etdirilir.

Səhərda rayon mərkəzi xəstəxanasından sayılı 1 kənd sahə xəstəxanası, 28 həkim ambulatoriyası, 35 feldşer-mama məntəqəsi, Gigiyena Epidemiologiya Mərkəzi, aptek 102482 nəfər əhalinin xidmətindədir. Aşağı Aralıq kənd sahə xəstəxanası, 7 həkim ambulatoriyası, 6 feldşer-mama məntəqəsi son illər istifadəyə verilməsi müasir binalarda fəaliyyət göstərir. Rayonun səhiyyə ocaqlarında 80 həkim və 311 orta tibb işçisi çalışır. Bütün səhiyyə müəssisələrinin maddi-texniki bazası gücləndirilmişdir. İstər rayon mərkəzi xəstəxanası və istərsə də onun tabeliyində olan tibb müəssisələrinin dərman təchizatı nəzərəcarpaq qədər yaxşılaşdırılmış, səhiyyə ocaqları ilkin tibbi yardımın təminatını göstərməsi üçün dərman preparatları ilə təmin olunmuşdur.

Cəfər ƏLİYEV

Peyvəndləmə davam etdirilir

Səhiyyə ocaqları üçün müasir tələblərə cavab verən bir-birindən yaraşlıq binalarda inşa edilmiş, mövcud binalarda yenidənqurma işlərinin aparılması, həmin obyektlərin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi səhiyyə sistemində göstərilən qayğının əyani ifadəsidir. Bu isə insanların sağlamlığı keşiyində duran ağıxalətli peşə sahiblərinin məsuliyyət hissini bir qədər artırır, onları əhaliyə göstərilən səhiyyə xidmətinin səviyyəsinə yüksəltməyə ruhlandırır. Bunun nəticəsidir ki, xəstəxanalarda həkim briqadaları yaradılır və yerlərdə əhaliyə tibbi xidmət göstərilir.

Bu baxımdan Ordubad Rayon Mərkəzi Xəstəxanasında ya-

radılmış həkim briqadasının fəaliyyəti də tədqiq olunmuşdur. Tərtib olunmuş qrafik əsasında tez-tez rayonun ayrı-ayrı yaşayış məntəqələrində olan həkim briqadaları əhali ilə görüşür, onları müayinədən keçirir, səhətdən narazılıq edən insanların müalicəyə cəlb edir və profilaktik tədbirlər həyata keçirir, səhiyyə məarifini əhaliyə cəlb edir və profilaktik tədbirlər haqqında söhbətlər aparır.

Bu günlərdə briqadadan üzvləri rayonun Vənd, Dəstə, Dirnis, Sabirkənd, Tivi kəndlərində olmuş, A/H1 N1 virusuna qarşı peyvəndləmə işi aparılmışdır.

Həkimlərdən Emin Qəmbərli, İlham Seyidov, Mənsur Məmmədov və başqaları 660 nəfərdə peyvəndləmə işi aparılmışdır.

N.ƏSGƏROVA

Onunla qonşularımızdan birinin toy məclisində tanış olmuşdum. Təsəffüf ilə götürmüşdü ki, üzbəüz oturmağa baxmayaraq masadakı bütün yeməkləri içəri ötürmüş, yan-yörəyə boylanmışa başlamışdı. Düzünü qalsa bu qədər "iştahlı" adamla bir masada oturmaqlarına görə, oradakılar o qədər də şad görünmürdülər. Adam isə ətrafına baxmadan boşqabda qalan son tikni də mədəsinə ötürdü. Və bundan sonra masada oturanlara diqqət yetirməyə başladı, onunla üzbəüz oturduğum üçün diqqətimni mənim üzərimdə cəmləşdirdi:

—Adım Narazıdır! Eyni məhəllədədik. Sizin qonşuluğunuzda yaşayıram. Bir-birimizi tez-tez görürük,— dedi.

Düzünü deyim ki, mən bu adamı birinci dəfədir ki, görürdüm. Nəzakət xatirinə təsdiq mənasında başımı tərpətdim və bu hərəkətimlə qarşımda oturan adama sanki bir stimül verdim. Adam havəsə sözə başladı:

—Bu necə toydur. Yeməkləri reseptlə götürürlər. Hələ belə şey görməmişəm. Lap acımdan ölürem. Hələ gəlinlə bəyə bir bax. Elə bil alçaq dağları bu ikisi yaradıb. Bizim vaxtımızda belə şey yox idi. Bu toy zalı çox təmizləndir. Görünür qonşumuz imkanı adamdır. Bizim kimi ciblərinə siqanlar oynayırlar. Musiqilər də elə bil matəm marşı çalır. Baş-qulağım getdi. Of, bura nə qədər istidir. Adamın ürəyi dayanır. Yox, mən burada bir dəqiqə belə dayanma bilmərəm. Gedirəm, salamət qalın.

Adam bütün bu sözləri bir nəfəsə dedikdən sonra qaxıb getdi. Bu qəraba monoloqdan bir müddət sonra özümə gəldim. Adam bir dəqiqədə hər şeydən o qədər şikayət etmişdi ki, toyda oturmağa havəsə qalmamışdı. Qaxıb evə getdim.

Bundan bir-iki gün keçmişdi. Adamların binanın həyatında yenə qarşılaşdıq. Özümü görməməzliyə vursam da, bu o qədər də müsbət nəticə vermədi. Narazı düz qarşıma çıxıb "Qonşu salam! Hara belə? deyə soruşdu.

—Əleyküm-salam. İşə ged-

"Naxçıvan Muxtar Respublikasında xüsusi istedadla malik olan uşaqların (gənclərin) yaradıcılıq potensialının inkişafı üzrə Dövlət Proqramı (2006-2010-cu illər)"nin təsdiq edilməsi haqqında Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədrinin 2006-cı il 30 may tarixli Sərəncamına uyğun olaraq muxtar respublikamızda istedadlı uşaq və gənclərin üzə çıxarılması istiqamətində bir çox tədbirlər həyata keçirilmişdir. Həmin tədbirlərdən biri də Naxçıvan Dövlət Uşaq Teatrının yaradılmasıdır. Ötən il yenidənqurma işlərindən sonra istifadəyə verilən Heydər Əliyev Uşaq-Gənclər Yaradıcılıq Mərkəzində teatr hərətfəlli şəraitə olan 3 xüdmətli iş otağı ayrılmış, ikinci və üçüncü mərtəbələrə isə teatrın fəaliyyətini yüksək səviyyədə təmin etmək məqsədilə kollektivə paltar sexi, iki qrim otağı, dekorasiya və rekvizit otaqları, emalatxana—dərzi sexi verilmişdir.

rəm,—dedim.

—Elə isə yolumuz birdir dedi və biz birlikdə yola çıxdıq. Adam yolboyu üyüdüb töküür, hər şeydən şikayət edirdi:

—Bu bahalı maşınlar bax. Görəsən, hansı pulla alıblar. Yolun asfaltı ayaqlarımı tərlədir, bütünü qonşular özünə yeni maşın alıb. Bir mənədən başqa. Qapı qonşumuz özünə 3 mərtəbəli ev tikdirib, damının kölgəsi bizim həyatın yansınsı tutub; həyətdə rütbət əmələ gəlib. Bu səbəbdən də ondan polise şikayət etmişəm. Müdirim o qədər də yaxşı adam deyil. Məni tez-tez danırlayır. Mən ondan qat-qat savadlıyam, o, mənə çata bilməz. Əs-linde mənim yerim elə oradır. İntəhası neyləyim, imkan yoxdur.

Adam uzun-uzadı üyüdüb töküdüündən yolun yoxuşunda təngnəfəs olub dayandı. Artıq özümü saxlaya bilmədim və onun haqqındakı təəssüratlarını bildirdim:

—Bilirsən,—dedim. Sənin bir şeydən razı qaldığını görmədim. Belə söhbətlər paxil adamların söhbətidir. Heç nəyi gözün götürmür. Sən bu günle, insanlarla ayaqlaşma bilmədiyini üçün bütün günü deyirsiniz. Halbuki hər öz zəhməti ilə özünə gün-güzəran qurur. Bu yaxşı xasiyyət deyil. Paxillıq, həsəd insanı içəridən qırd kimi gəmirən keyfiyyətlərdir. Başqalarının əldə etdiyini

sən də əldə edə bilərsən. Bunun üçün isə yaxşı çalışmaq lazımdır. Hər kəs öz əməyinin nəticəsini görür. İşdə iş yoldaşının, müdirinin, məhəllədə qonşuların paxillığını çökməklə heç nəyə nail ola bilməzən,—dedim.

Narazı bütün bunları dinləyib başını aşağı saldı. Məncə, hərəkətlərindən peşman olmuşdu.

Paxılıqdan ölən adam

(Felyetonsayağı)

Daha bir kəlmə belə kəsmədən bir müddət yol getdik və iş yerinə bir az məsafə qalmış sağollaşdıb ondan ayrıldım.

Onunla son dəfə işdən çıxanda görüşdük. Evə gəlirdik. Hava qaralmışdı. Yolu yanlamışdıq ki, küçə fənərləri yandı. Əvvəllər zülmətdən göz-gözü görməyən yollar indi gur işıqlı küçə fənərləri işıqlandırır, hər tərəfi nura qərq edirdi. "Deyəsən sözlərim ona təsir edib, artıq şikayət etmir" deyə düşüncəyə adam yenə özünü saxlaya bilmədi:

—Bu işıqlar da adamın gözünü çıxarır. İki addımdan bir fənər qoyublar. Səkilərin kənanına ekilmiş ağacların budaqları da adama toxunub narahət edir.

Ona daha deyiləcək sözlüm qalmamışdı. Ya səbirlə deyib yola düşəldim və evə çatanacan susdum.

...Aradan bir müddət keçdi. Bir gün səhər işə getmək üçün evdən çıxdığımda Narazının yaşadığı evin qarşısına çoxlu adam yığıldığını gördüm. Yaxınlaşdım. Dedilər ki, Narazı dünyasını dəyişib.

Hər kəs bir-birindən adamın ölümünün səbəbini soruşdu. Biri xəstəydi dedi, biri heç nə bilmədiyi üçün çiyinlərini çəkdi. Deyəsən bu adamın ölümünün əsl səbəbini təkcə mən bildirdim. O, paxılıqdan ölmüşdü...
Səbuhi HÜSEYNOV

Uşaqlar "Meşə əhvalatı" tamaşasını izləmişlər

İndiyədək bir neçə maraqlı səhnə əsəri ilə uşaqlara xoş ovqat baxış edən teatrın kollektivi bu dəfə yazıçı Bayram İsgəndərinin "Meşə əhvalatı" adlı tamaşasını hazırlamışdır. Tamaşa birlik və dostluq uğrunda mübarizə üzərində qurulub. Tamaşada haqq-ədalət, yaxşılıq, xeyirxahlıq ön plana çəkilir. Təsvir olunur ki, hər bir insan mənsub olduğu xal-

qın hərətfəlli tərəqqiyə çalışmalı, torpaqlarının müdafiəsində ayıq-sayıq dayanmalıdır.

Quruluşçu rejissoru Naxçıvan Muxtar Respublikasının əməkdar artisti Vüsal Rzayev, rəssamı Naxçıvan Muxtar Respublikasının əməkdar rəssamı Səyyad Bayramovun olduğu tamaşa bu günlərdə balacalara təqdim olunub.

Sara ƏZİMOVA

Sərgi təşkil olunmuşdur

Azərbaycan ədəbiyyatı xəzinəsinə nadir incilər bəxş edən görkəmli şair, dramaturq, əməkdar incəsənət xadimi İslam Səferlinin anadan olmasının 87-ci ildönümü münasibətilə Cəlil Məmmədquluzadə adına Naxçıvan Muxtar Respublikası Ədəbiyyat Muzeyində sərgi təşkil olunmuşdur.

Azərbaycan poeziyasına öz dəst-xətti ilə gəlmiş nəğməkar şair İ. Səferli yurdumuzda qarşı-qarşı gəzmiş, onun füsunkar gözəlliklərini, zəhmətkeş insanlarını, saf məhəbbətli tərənənməyən, gözəl poemalar, pyeslər müəllifi kimi şöhrət qazanmışdı. Sərgidə şairin "Seçilmiş əsərləri", "Pyesləri", "Ağ şanı, qara şanı", "Torpağın ətri", "Qoşa söyüd", "Adsız zirvə", Əli Səferli və Aybəniz Ağağazının "Poeziyağın İslam Səferli zirvəsi" kitabları nümayiş etdirilir. Bundan başqa, şairin həyat və yaradıcılığını əks etdirən şəkillər, müxtəlif

illərdə tamaşaya qoyulmuş "Ana ürəyi", "Göz həkimi" əsərlərinin fotoları da sərgiyə gətirilən tərtibdən maraqla qarşılanmışdır. Şairin "Nizami" mənzum dramının, şairlərinin əlyazmaları, 60, 65 illik yubileyinin dövrənəmələri, xalq rəssamı O. Sadiqzadənin "İslam Səferli" portreti sərgidə ən çox diqqətçəkən, maraqlı materiallardan olmuşdur.

Günəl NOVRUZOVA
muzeyin böyük elmi işçisi

Görkəmli alimə həsr olunmuş tədbir keçirilib

Xurşudbanu Natəvan Xadina Ordubad Rayon Mərkəzləşdirilmiş Kitabxana Sistemində ədəbiyyatşünas alim Əziz Mirhəmədovun anadan olmasının 90 illiyi ilə bağlı tədbir keçirilmişdir.

Tədbiri giriş sözü ilə rayon MKS-nin direktoru Əfqan Məmmədəliyev açaraq alimin yaradıcılığında danışırdı. Bildirmişdir ki, Əziz Mirhəmədov Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli söz ustaları Məhəmməd Füzuli, Molla Pənah Vaqif, Mirzə Fətəli Axundov, Məhəmməd

Hadi, Abbas Səhət, Abdulla Şaiq və sair klassiklərin yaradıcılığını tədqiq etmiş, bu klassiklər haqqında monoqrafiya və sənəli məqalələr çap etdirmişdir. Bu cəhətdən onun yazıçı-dramaturq Cəlil Məmmədquluzadənin yaradıcılığı ilə bağlı tədqiqatları ədəbiyyatşünaslığımıza böyük töhfələr vermiş, bu tədqiqatların nəticələrini cəlisü-nəsliliklə millətə təqdim etmişdir.

Sonda təqdimatın əsərlərindən ibarət sərgiyə baxış keçirilmişdir.
Türkan HÜSEYNLI

Vətəndaşların nəzərinə!

Gripə qarşı peyvənd insanların xəstəliyə tutulmasının qarşısını almaq üçün ən səmərəli üsullardan biridir. A/H1N1 yeni qrip virusudur və hər kəs bu infeksiya ilə yoluxa bilər. Bu virusdan qorunmağın ən yaxşı yolu əhalinin immunlaşdırılmasıdır. A/H1N1 qripinə qarşı vurulan vaksin bədənin immunitetini artırır və digər vaksinlər kimi təhlükəsizdir.

Bu məqsədlə muxtar respublika əhalisi arasında A/H1N1 qripi xəstəliyinin yayılmaması,

əhalinin sağlamlığının qorunması və profilaktik tədbirlərin gücləndirilməsi məqsədilə A/H1N1 qripinə qarşı immunlaşdırma tədbirləri davam etdirilir. Vətəndaşlar könüllü surətdə A/H1N1 virusuna qarşı vaksin almaq üçün Naxçıvan şəhərindəki Z.Əliyeva adına şəhər poliklinikasına, Ə.Əliyev adına Mərkəzi Uşaq Xəstəxanasının və rayon mərkəzi xəstəxanalarının poliklinikası şöbələrinə müraciət edə bilərlər.
Naxçıvan MR Səhiyyə Nazirliyi

Hava haqqında

Sinoptiklərin məlumatına görə, muxtar respublikamızın bözi bölgələrində yağın və duman olacağı gözlənilir. Saniyədə 5-10 metr sürətlə Şimal-Qərb küləyi əsəcək.

Naxçıvan şəhəri	Babək rayonu	Culfa rayonu	Şahbuz rayonu
Gecə -1...-5	Gecə -1...-1	Gecə 0...-5	Gecə -2...-7
Gündüz 2...8	Gündüz 2...6	Gündüz 4...9	Gündüz 2...7
Kəngərli rayonu	Şərur rayonu	Ordubad rayonu	Sədərək rayonu
Gecə -1...-6	Gecə -1...-8	Gecə 0...-5	Gecə -2...-7
Gündüz 3...8	Gündüz 3...8	Gündüz 4...9	Gündüz 2...7

ŞƏRQ QAPISI

Baş redaktor:
RABİL KƏTANOV

Ünvan: AZ-7000,
Naxçıvan ş. Təbriz küçəsi, 1.
Telefonlar: Məsul katib: 45-62-47
Şöbələr: 45-81-44, 45-51-18
Müxbirlər: 45-75-21
Faks: 44-52-52

Qeydiyyat №: 575

Əlyazmalara cavab verilmir
və onlar geri qaytarılmır

Nömrəyə məsul: Ülker Əliyeva

Qzət redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb, şifflənilib
və "Ədəmi" NPB-də ofset üsulu ilə çap olunmuşdur.

Tiraj: 3700. Sifariş № 153